

SPIS RZECZY

Marian Kukiel o stanowisku i czynach Józefa Piłsudskiego na początku pierwszej wojny światowej	5
Ze wspomnień Ignacego Daszyńskiego: o stanowisku Józefa Piłsudskiego w sierpniu 1914 r.	6
Konstanty Srokowski o wystąpieniu Józefa Piłsudskiego na posiedzeniu Sekcji Zachodniej NKN 23 sierpnia 1914 r.	6
25 sierpnia 1914, Kielce. Odezwa komisarza Wojsk Polskich w Kielcach, Michała Sokolnickiego, do mieszkańców miasta	8
5 września 1914, Kielce. Komunikat Polskiej Organizacji Narodowej, obwieszczający powstanie PON i wzywający ludność do poparcia jej działalności	9
Marian Kukiel o Polskiej Organizacji Narodowej	10
Konstanty Srokowski o Polskiej Organizacji Narodowej	11
13 września 1914, Kraków. Rozkaz pochwalny Cesarskiej i Królewskiej Komendy Wojskowej dla oddziałów dowodzonych przez Józefa Piłsudskiego	11
Grudzień 1914, Wiedeń. Notatka prasowa o wyrazach uznania cesarza Austrii dla legionistów polskich	12
21 grudnia 1914 i 7 kwietnia 1916, Wiedeń, Kraków. Z dziennika Jana Hupki: Józef Piłsudski a arystokraci i konserwatyści	12
Z wspomnień Andrzeja Waszbeckiego: o stanowisku Narodowej Demokracji wobec wypraw Czerwiec 1915. Rozkaz komendanta dywizji z wyrazami uznania i podziękii dla I Brygady Legionów Polskich	13
12 lipca 1915. Uznanie naczelnego wodza wojsk austriackich, arcyksięcia Fryderyka, dla I Brygady Legionów Polskich	14

Ze wspomnień Wincentego Witosa: o represjach stosowanych przez wojska austriacko-niemieckie wobec ludności polskiej w Galicji	14
Z głósnej książki Ireny Pannenkowej: o orientacji Józefa Piłsudskiego w czasie pierwszej wojny światowej	15
General Tadeusz Machalski o orientacji wojennej Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego w czasie pierwszej wojny światowej	19
23 września 1915, Kraków. Z listu Michała Sokolnickiego do Artura Śliwińskiego: o błędach Józefa Piłsudskiego	20
Ze wspomnień Bogusława Miedzińskiego: Józef Piłsudski a Niemcy w Warszawie, w pierwszy dzień okupacji niemieckiej – 5 sierpnia 1915 r.	21
Ze wspomnień Michała Sokolnickiego: o celach wojennych Józefa Piłsudskiego i jego stosunku do NKN w 1915 r.	22
3 grudnia 1915. List Artura Śliwińskiego do Michała Sokolnickiego o wykrwawianiu się Legionów Polskich i braku perspektyw	23
Władysław Grabski: Polacy a Legiony w 1914–1917 r.	26
Józef Piłsudski w styczniu–lutym 1917 r. o Polsce, Polakach i o sobie, w świetle wspomnienia Władysława Baranowskiego	27
Książę Zdzisław Lubomirski o rozmowie z Józefem Piłsudskim po 5 listopada 1916 r.	28
Ze wspomnień Kajetana Morawskiego: Józef Piłsudski i piłsudzczycy w oczach arystokratów w latach 1917–1920	29
Józef Piłsudski we wspomnieniu Władysława Studnickiego	31
27 lipca 1917, Niwiska. Z dziennika Jana Hupki: skutki aresztowania Józefa Piłsudskiego w opinii ziemianina-konserwatysty	31
Ze wspomnień Bogusława Miedzińskiego, dotyczących lat 1914–1917, o tajnym Związku Wojskowym wewnątrz Polskiej Organizacji Wojskowej, o piłsudczykowskiej tajnej Organizacji A i B, o składzie Konwentu Organizacji A	32
11 listopada 1918, Warszawa. Dekret-odezwa Rady Regencyjnej o przekazaniu władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu	35
14 listopada 1918, Warszawa. Pismo Rady Regencyjnej do Józefa Piłsudskiego o przekazaniu mu pełni władzy państwowej	36
18 listopada 1918, Paryż. Protokół posiedzenia Komitetu Narodowego Polskiego. Dyskusja nad radiogramem Józefa Piłsudskiego do marszałka Francji Ferdynanda Focha z prośbą o militarną okupację Polski	36

12 grudnia 1918, Warszawa. Z protokołu posiedzenia Rady Ministrów. W sprawie okupacji Litwy przez wojska polskie	37
Z wywiadu Stanisława Grabskiego w „Buncie Młodych”: o współpracy Józefa Piłsudskiego z Romanem Dmowskim	38
Ze wspomnień Hipolita Korwin-Milewskiego: o wskrzeszeniu Polski, obcych agenturach, Legionach i na temat Piłsudski a naród	39
20 lutego 1919, Warszawa. Uchwała Sejmu Ustawodawczego w sprawie dalszego sprawowania urzędu Naczelnika Państwa przez Józefa Piłsudskiego (tzw. mała konstytucja).	40
2 marca 1919, Paryż. Załącznik do protokołu posiedzenia Komitetu Narodowego Polskiego w sprawie wschodnich granic Polski oraz problemu federacji i inkorporacji. Zapis z wystąpienia delegata Naczelnika Państwa – Antoniego Sujkowskiego	41
Profesor Stanisław Kutrzeba o federacji i inkorporacji ziem wschodnich	44
29 czerwca i 20 października 1919, Krynica i Kraków. Z dziennika Jana Hupki: Józef Piłsudski a ziemianie i Sejm Ustawodawczy	47
12 marca 1919–18 maja 1920. Z dziennika Stanisława Karpińskiego: o wojnie polsko-radzieckiej	48
Stanisław Stroński o drugim torze w polityce zagranicznej Piłsudskiego w 1920 r.	49
Ze wspomnień Zygmunta Jundzilla: o polityce Józefa Piłsudskiego wobec Litwy i o zamysłach monarchistycznych w 1919–1920 r.	50
Zygmunt Zaremba o stanowisku Józefa Piłsudskiego i PPS w kwestii wojny i pokoju w 1919–1920 r.	52
Stanisław Grabski o polityce wschodniej Józefa Piłsudskiego	53
Ze wspomnień Bogusława Miedzińskiego: o współdziałaniu Józefa Piłsudskiego z rosyjskimi kontrrewolucjonistami w 1920 r.	57
Ze wspomnień płka Karola Wędrzigołskiego: o stosunku Piłsudskiego do białogwardystów i o współdziałaniu z nimi w 1920 r.	59
19 maja 1920, Niwiska. Ziemianin Jan Hupka o Józefie Piłsudskim i wyprawie na Kijów	62
Ze wspomnień Andrzeja Wierzbickiego: o stanowisku Narodowej Demokracji wobec wyprawy na Kijów	63
Roman Dmowski o Rosji, Ukrainie i wojnie polsko-radzieckiej	65
Ze wspomnień Adama Pragiera: o stanowisku Józefa Piłsudskiego wobec Rosji, o wojnie w 1920 r. i o zawarciu pokoju	67

Z <i>Pamiętników</i> Macieja Rataja: o Józefie Piłsudskim i jego polityce wschodniej oraz o wojnie polsko-radzieckiej	73
Ze wspomnień b. prezydenta Rady Ministrów, Wincentego Witosa: o stanowisku Józefa Piłsudskiego wobec Rosji, o wojnie w 1920 r. i traktacie ryskim	81
2 lipca 1920, Mińsk. Raport Dowództwa Grupy Poleskiej 4. Armii do Naczelnego Dowództwa WP o stosunku żołnierzy do Józefa Piłsudskiego	88
Irena Pannenkowa o polityce wschodniej Józefa Piłsudskiego w 1920 r. i o piłsudczykach	89
Ze wspomnień Tadeusza Katelbacha: o stosunku Józefa Piłsudskiego i narodowych demokratów do Rosji oraz o faszystach w Polsce	90
5 grudnia 1921, Warszawa. Z listu Sylwina Strakacza do Heleny i Ignacego Paderewskich: ocena polityki Józefa Piłsudskiego	91
Antoni Anusz o stosunku Józefa Piłsudskiego do Sejmu Ustawodawczego	94
1 lutego 1922, Warszawa. Artykuł programowy redakcji „Drogi” pt.: <i>O władzę życia</i>	95
1 września–26 października 1922. Poufne protokoły Wydziału Wykonawczego Banku Handlowego, dotyczące subwencji wyborczych dla Unii Narodowo-Państwowej	100
Stanisław Grabski o niepowodzeniach Józefa Piłsudskiego i o spadku jego popularności	101
11–23 grudnia 1922–15 stycznia 1923, Warszawa. Z dziennika Macieja Rataja: postawa Józefa Piłsudskiego wobec wydarzeń związanych z przejściem władzy przez prezydenta Rzeczypospolitej Gabriela Narutowicza i jego zamordowaniem	103
15 stycznia 1923, Warszawa. Z listu Sylwina Strakacza do Heleny i Ignacego Paderewskich: o postawie Józefa Piłsudskiego wobec wydarzeń związanych z przekazaniem władzy i zamordowaniem prezydenta Rzeczypospolitej Gabriela Narutowicza	107
30 maja 1921–31 grudnia 1927. General Jan Romer o polityce kadrowej Józefa Piłsudskiego w wojsku, o organizacji i gospodarce wojskowej. O piłsudczykach i o zamachu stanu	110
General Marian Kukiel o Józefie Piłsudskim w związku z zatargiem w sprawie organizacji naczelnych władz wojskowych w 1924 r. Opinia generała Władysława Sikorskiego o stanie armii w latach 1923–1926	118
Ambasador włoski w Warszawie, Francesco Tommasini, o Józefie Piłsudskim i faszystach w Polsce	119
Ze wspomnień szefa Pogotowia Patriotów Polskich Jana Pękosławskiego: o stosunku do Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego	120
Ze wspomnień Sławoja Składkowskiego: o piłsudczykach i ich stosunku do Józefa Piłsudskiego, o mafiach w wojsku i o przygotowaniach do zamachu stanu	122

Ze wspomnień Sławoja Składkowskiego: o przygotowaniach do zamachu stanu	123
Kwiecień 1925, Warszawa. Wspomnienia ambasadora Władysława Baranowskiego z rozmów z Józefem Piłsudskim o przewrocie i ustanowieniu rządów dyktatorskich w Bułgarii, o zamysle zamachu stanu w Polsce	125
2 lutego 1924–9 maja 1926, Warszawa. Z dziennika Macieja Rataja: postawa polityczna Józefa Piłsudskiego wobec parlamentaryzmu; przygotowania do zamachu stanu	127
16 stycznia 1925–23 lutego 1926, Warszawa. Z dziennika Hermana Diamanda: o poczynaniach piłsudczyków z PPS zmierzających do zamachu stanu	133
Pod koniec 1926. Z opracowania anonimowego pt. <i>Jak doszło do wojny domowej</i> , analizującego przygotowania Józefa Piłsudskiego do zamachu stanu i przyczyny tego wydarzenia	135
Ze wspomnień Wincentego Witosa: o przewrocie majowym	142
1 czerwca 1926, Warszawa. Zestawienie Komisji Likwidacyjnej generała Lucjana Żeligowskiego o zabitych i rannych podczas zamachu stanu – w dniach 12–15 maja 1926 r.	146
Z wywiadu „Buntu Młodych” z księciem Zdzisławem Lubomirskim: o współpracy Józefa Piłsudskiego z prawicą konserwatywną podczas przewrotu majowego i w następnych latach	146
Maj 1926, Warszawa. Artykuł Adama Skwarczyńskiego o przewrocie majowym, o stosunku do stronnictw parlamentarnych i do Polaków	150
12 czerwca–25 października 1926, Warszawa. Z dziennika Macieja Rataja: o rządach piłsudczyków	152
Czerwiec 1926–wiosna 1930. Wspomnienia ambasadora Władysława Baranowskiego o rozmowach z Józefem Piłsudskim na temat sejmów, posłów, konstytucji, reformy rolnej, faszyzmu, metod rządzenia i znaczenia Iranu w polityce zagranicznej Polski	158
22 września 1926–11 września 1930, Warszawa, Berlin, Lwów. Z dziennika Hermana Diamanda: o rządach piłsudczykowskich, o zajęciu w sejmie, o Brześciu	161
30 maja 1928 – 30 września 1928. Z przemówień prezesa BBWR Walerego Ślawnka: o państwie, o stopie życiowej, o mniejszościach narodowych i o postawie socjalistów w dniach przewrotu majowego	163
Posel BBWR Adam Krzyżanowski o metodzie zwiększenia autorytetu władzy i o cenzurze prasowej	165
Informacja z „Zielonego Sztandaru” o uposażeniu prezydenta Rzeczypospolitej w latach 1925–1931	166
25 czerwca 1928–3 kwietnia 1929, Warszawa. Ze wspomnień Sławoja Składkowskiego: o posiedzeniu Rady Gabinetowej, o stosunku do sejmów i o tym, jak Józef Piłsudski polecał rozprawiać się z opozycją	167

2 października 1928, Warszawa. List Wacława Abramowskiego do Ignacego Paderewskiego o masowym przenoszeniu oficerów na emeryturę	172
19 października 1928, Paryż. Z listu generała Władysława Sikorskiego do Ignacego Paderewskiego: o sytuacji politycznej w Polsce	173
15 stycznia 1929, Warszawa. Z listu generała Władysława Sikorskiego do Ignacego Paderewskiego: o sytuacji politycznej i moralności piłsudczyków	174
16 kwietnia 1929, Warszawa. Z dziennika Marii Dąbrowskiej: o wystąpieniach Józefa Piłsudskiego	175
28 grudnia 1929, Poznań. Z listu generała Józefa Hallera do Ignacego Paderewskiego: o sytuacji politycznej i stanie wojska	175
Ze wspomnień Sławoja Składkowskiego: przygotowania do wyborów, stosunek Józefa Piłsudskiego do posłów, nakaz aresztowań i represji, sprawa brzeska	176
Artykuł z „Wyzwolenia” pt. <i>Pikiłiszki</i> – o sposobie nabycia folwarku przez Józefa Piłsudskiego	181
Artykuł z „Wyzwolenia” pt. <i>Dobra rycerskie za 7 i pół grosza</i> – o sposobie nabycia folwarku przez ministra Aleksandra Prystora	182
Ze wspomnień Adama Pragiera: o bojach, „lamaniu kości” i fałszerstwach wyborczych, o Brześciu i o fatum Józefa Piłsudskiego, o wyrokach w procesie brzeskim	184
Ze wspomnień Wincentego Witosa: o wtrąceniu przywódców stronnictw plebejskich do Twierdzy Brzeskiej, o wyborach w 1930 r. i wyroku w procesie brzeskim	192
25 listopada 1931, Paryż. List senatora RP, Bolesława Motza, do przewodniczącego sądu w procesie brzeskim – o zaplanowanym w 1928 r. aresztowaniu przywódców opozycji i o zamysłach ustanowienia monarchii	193
Polemika Adama Ciołkosza z Januszem Kowalewskim o ewolucji ideologicznej Józefa Piłsudskiego i jego obozu oraz o przewrocie majowym i „poprawianiu historii” przez piłsudczyków	197
Zygmunt Zaremba o rządach piłsudczykowskiach po wyborach brzeskich w 1930 r.	199
Roman Dmowski o sprawie brzeskiej, sytuacji gospodarczej i rządach Józefa Piłsudskiego	201
Adam Próchnik o ewolucji obozu piłsudczykowskiego i charakterze jego władzy	202
Ze wspomnień Sławoja Składkowskiego: Józef Piłsudski o Polakach, Litwinach i o legionistach	204
12 lutego–12 grudnia 1932, Warszawa. Z dziennika zastępcy szefa Sztabu Głównego WP, generała Kordiana Zamorskiego: o Józefie Piłsudskim oraz o stosunkach w państwie i w armii	206

24 lutego 1931–28 listopada 1935, Warszawa. Z dziennika Kazimierza Świtalskiego: sprawy budżetowe, Józef Piłsudski o wojnie w 1920 r. i o polityce zagranicznej; Walery Sławek o stosunku do opozycji i wyborców; sytuacja piłsudczyków i ich stosunek do dóbr materialnych	211
5 stycznia 1933, Warszawa. Z dziennika Marii Dąbrowskiej: o piłsudczykach i ich rządach	216
Ze wspomnień Władysława Günthera: o polityce Józefa Piłsudskiego wobec Związku Radzieckiego i Włoch	216
General Tadeusz Machalski o polityce zagranicznej Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego, o prometeizmie	218
7 marca 1934, Warszawa. Zapis w dzienniku Kazimierza Świtalskiego z narady w Belwederze b. premierów gabinetów pomajowych. Wypowiedź Józefa Piłsudskiego na temat polityki wobec Niemiec i ZSRR	220
12 kwietnia 1934, Warszawa. Notatka z konferencji u Józefa Piłsudskiego na temat ZSRR i Niemiec	221
2 i 11 kwietnia 1935, Warszawa. Z dziennika Jana Szembeka: rozmowa z ministrem spraw zagranicznych Wielkiej Brytanii i z ambasadorem USA w Moskwie na temat ZSRR i Niemiec	225
Polityka Józefa Piłsudskiego wobec Niemiec i ZSRR oraz sprawy fortyfikacji i opracowywania planów wojennych	227
Ze wspomnień generała Stanisława Kopańskiego: o przewrocie majowym i jego skutkach w wojsku, o zamordowaniu generała Włodzimierza Zagórskiego w sierpniu 1927, o Józefie Piłsudskim jako strategu wojennym, o planach wojennych, o polityce kadrowej i o stosunku do faszyzmu, o przyczynach klęski wrześniowej	231
General Tadeusz Machalski o stanie wojska i o piłsudczykach-oficerach po 1926 r. oraz o przyczynach klęski wrześniowej	236
Ze wspomnień Janusza Jędrzejewicza: o Ignacym Mościckim, o tworzeniu gabinetu ministerialnego i sytuacji gospodarczej w 1933 r., o stosunku Józefa Piłsudskiego do generalicji; sprawa następcy, samobójstwo Walerego Sławka	239
Styczeń 1934, Warszawa. Artykuł Adama Skwarczyńskiego o elitaryzmie w projektowanej konstytucji	244
Luty 1935, Gorzuchowo. List generała Józefa Hallera do Ignacego Paderewskiego – o sytuacji w Polsce, o rządzących i rządzonych	250
Po 12 maja 1935, Warszawa. Juliusz Kaden-Bandrowski o stosunku piłsudczyków do Józefa Piłsudskiego i do Polski	251
	285

Z dziennika Jana Lechonia: Józef Piłsudski a Polska i kobiety	252
Po 12 maja 1935, Warszawa. Władysław Grabski: jaką Polskę zbudowali piłsudczycy	253
Zakończenie z książki <i>Sprawa brzeska</i> , z ogólną oceną rządów Józefa Piłsudskiego i jego zwolenników	258
15 stycznia 1935, Warszawa. Z listu gen. Józefa Piłsudskiego do gen. Józefa Hallera	260
<i>Notki biograficzne autorów wspomnień i dokumentów</i>	263
<i>Indeks osób</i>	271
12 grudnia 1935, Poznań. Z listu gen. Józefa Piłsudskiego do gen. Józefa Hallera	272
12 kwietnia 1935, Warszawa. Notatka z konferencji w Józefie Piłsudskiego	273
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	274
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	275
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	276
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	277
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	278
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	279
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	280
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	281
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	282
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	283
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	284
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	285
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	286
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	287
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	288
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	289
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	290
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	291
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	292
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	293
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	294
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	295
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	296
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	297
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	298
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	299
11 kwietnia 1935, Warszawa. S. Dobrzański	300